

4. Gavrylova Y.N. Socy'al'no otvetstvennyj by'znes v Rossy'y'? / Y.N. Gavrylova // Socy'al'no otvetstvennyj by'znes y' problemy mezhsektornogo vzay'modejstv'ya. – M.: Y'S RAN, 2005. – S. 3-28.
5. Zablyuk R. Vo vsem my're teper` xorosho y'nformirovany o korrupcy'y` v Verhovnoj Rade / R. Zablyuk [Elektronnyj resurs]. – Rezhy'm dostupu: <http://uainfo.org/news/11166-vo-vsem-mire-teper-horosho-informirovany-o-korrupcii-v-verhovnoy-rade-zablyuk.html>
6. Zdravomylov A.G. Otvetstvennost' ekonomy'cheskoj zly'ty: mneny'e rossy'yan / A.G.Zdravomylov // Obshhestvennye nauky` y' sovremennost`. – 2005. – #1. – S. 45-58.
7. Y'ndeks vospr'yaty'ya korrupcy'y` [Elektronnyj resurs]. – Rezhy'm dostupu: http://www.transparency.org.ru/CENTER/cpi_02.asp; http://www.transparency.org.ru/.../cpi_04.asp; http://www.transparency.org.ru/doc/CPI_2005_russ_0;1000_144.pdf; http://www.transparency.org.ru/CENTER/cpi_07.asp; www.intelros.ru/.../4312-opublikovan-indeks-vospriyatiya-korrupcii-cpi-za.html <http://www.taxationinfonews.ru/>; http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010
8. Ly'boraky`na M.Y`. Socy'al'no otvetstvennyj by'znes: global'nye tendency` y' y' opyt stran SNG / M.Y`. Ly'boraky`na. – M.: Fond «Y'nstytut ekonomy'ky` goroda», 2001. – 72 s.
9. Moskvyn L.B. Socy'al'naya otvetstvennost' v reformyruemom obshhestve (na pry'mere Rossy'y`) / L.B. Moskvyn // Socy'um y' vlast`. – M., 2003. – S. 149-162.
10. Ouchy` U.G. Metody organy'zacy'y` proy'zvodstva: yaponskyj y' amerykanskij podxody / U.G. Ouchy`. – M.: Ekonomy'ka, 1984. – 184 s.
11. Raje Э., Traut D. Pozy'cy'ony'rovany'e: by'tva za uznavaemost' / Э. Raje, D.Traut // Perevod s angl. Pod red. Yu.N. Kapturevskogo. – SPB: Py`ter, 2001. – 256 s.
12. Ry`ggs Dzh. Proy'zvodstvennye sy'stemy: plany'rovany'e, analy`z, kontrol` / Dzh.Ry`ggs. – M.: Progress, 1972. – 340 s.
13. Socy'al'naya otvetstvennost' by'znesa: aktual'naya povestka / Pod red. S.E.Ly'tovchenko, M.Y`. Korsakova. – M., 2003. – 152 s.
14. Speranskyj V.Y`. Socy'al'naya otvetstvennost' ly'chnosty`: sushhnost' y' osobennosty` formy'rovany'ya – M.: Y`zd. MGU, 1987. – 150 s.
15. Tret` zhy'telej Moldovy, chtoby «reshy't` problemu», predpochy'taet dat` vzyatku [Elektronnyj resurs]. – Rezhy'm dostupu: <http://www.salvgardare.flyboard.ru/topic7.html>
16. Ukraj`na: korrupcy'ya kak sposob vyzy'vany'ya? [Elektronnyj resurs]. – Rezhy'm dostupu: http://www.cripo.com.ua/?sect_id=7&aid=47648
17. Upravlenczy: po blatu y'ly` po pry'zvany'yu? [Elektronnyj resurs]. – Rezhy'm dostupu: <http://www.BBCRussian.com>, 23.07.2008
18. Эklund K. Эffekty'vnaya ekonomy'ka – shvedskaya model` / K. Эklund / [Per. s shved.]. – M.: Ekonomy'ka, 1991. – 349 s.

Рецензент: Балджи М.Д., д.е.н., професор кафедри економіки та управління національним господарством Одеського національного економічного університету.

18.04.2014

УДК 336.77:368.025.61(477)

Гончаренко Олена, Світлична Ольга

СТРАХУВАННЯ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНІ

В статті розглянуто необхідність та методи страхування кредитного ризику комерційних банків, зокрема страховими компаніями, в Україні. Досліджено систему страхування кредитних ризиків комерційних банків страховими компаніями в Україні. Визначено, що ефективним методом управління кредитним ризиком комерційних банків є зовнішнє страхування. Доведено, що на сьогодні ефективному впровадженню страхування кредитів перешкоджають низька капіталізація страховиків, високі тарифні ставки і при цьому недостатній рівень виплат, непрозорість страхового ринку тощо. Результати дослідження дозволили запропонувати шляхи вдосконалення страхування кредитного ризику страховими компаніями, зокрема: нарощення капіталізації страхових компаній, підвищення прозорості та відкритості страхового ринку, перегляд розміру страхових тарифів за деякими видами страхування кредитних ризиків; пропонування страховими компаніями своїм клієнтам поряд із класичними послугами з покриття кредитного ризику додаткових послуг.

Ключові слова: страхування кредитних ризиків, прострочена заборгованість за кредитами.

Гончаренко Елена, Светличная Ольга

СТРАХОВАНИЕ КРЕДИТНЫХ РИСКОВ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрена необходимость и методы страхования кредитного риска коммерческих банков, в частности страховыми компаниями, в Украине. Исследована система страхования кредитных рисков коммерческих банков страховыми компаниями в Украине. Определено, что эффективным методом управления кредитным риском коммерческих банков является внешнее страхование. Доказано, что на сегодня эффективному внедрению страхования кредитов препятствуют низкая капитализация страховщиков, высокие тарифные ставки и при этом недостаточный уровень выплат, непрозрачность страхового рынка и т.д. Результаты исследования позволили предложить пути совершенствования страхования кредитного риска страховыми компаниями, в частности: наращивание капитализации страховых компаний, повышение прозрачности и открытости страхового рынка, пересмотр размера страховых тарифов по некоторым видам страхования кредитных рисков, предложение страховыми компаниями своим клиентам наряду с классическими услугами по покрытию кредитного риска дополнительных услуг.

Ключевые слова: страхование кредитных рисков, просроченная задолженность по кредитам.

Goncharenko Elena, Svetlichnaya Olga

CREDIT RISKS INSURANCE IN UKRAINE

The article deals with the necessity and methods of commercial banks credit risk insurance, in particular by insurance companies, in Ukraine. Commercial banks credit risk insurance by insurance companies in Ukraine are explored. Determined that an external insurance is an effective method of commercial banks credit risk management. Proved that today low capitalization of insurers, high tariffs and thus insufficient payments, the opacity of the insurance market and so on prevent the effective implementation of credit insurance. Results of the study suggest the ways to improve credit risk insurance by insurance companies, in particular: accretion of insurance companies capitalization, increase of transparency and openness of the insurance market, revisions of insurance rates for some types of credit risk insurance, insurance companies offer their clients along with classic services to cover credit risk of additional services.

Keywords: credit insurance, overdue debt on loans.

Постановка проблеми в загальному вигляді. В сучасних умовах в Україні обсяги кредитування збільшуються, а це означає і постійне нараження як кредиторів, так і позичальників, на ризики, пов'язані з такими операціями. Різноманітність видів кредитних операцій зумовлює особливості та причини виникнення кредитного ризику, який виникає, зазвичай, через: недобросовісність позичальника кредиту; погіршення його фінансового стану; несприятливу економічну кон'юнктуру; некомпетентність керівництва фірми тощо. Він може виникнути в усіх видах кредитних операцій як усередині країни, так і в міжнародному кредитуванні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми страхування кредитних ризиків розглядаються в працях таких науковців як Базилевич В.Д., Вовчак О.Д., Долгошея Н.О., Зубарев В., Гришин П. А., Демченко В. Н., Фурман В., Кучеренко В., Приказюк Н.В., Сабодаш Р, Тичина В., Дрозд О. А., Яворська Т.В., Осадець С.С. тощо.

Страхування кредитного ризику комерційного банку може відбуватися за рахунок методів зовнішнього страхування та самострахування, а саме: забезпечення зобов'язань; резервування коштів на покриття можливих збитків, резерви на відшкодування втрат по активних операціях; лімітування, причому йому підлягають як обсяги активних операцій, так і конкретні клієнти; сек'ютеризація боргових зобов'язань; хеджування за допомогою кредитних похідних інструментів (опціонів, свопів та ін.); страхування кредитного ризику за допомогою страхової організації.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У зв'язку з тим, що більшість кредитних ресурсів концентрується в банках, саме вони найбільше наражаються на кредитні ризики, рівень яких залежить від особи позичальника, його фінансового стану, форми кредиту і загальної економічної ситуації в країні.

За даними НБУ, обсяги кредитування економіки України поступово зростають. Так, обсяг кредитів, наданих в економіку, зріс за 2012 рік майже на 30 млрд. грн. Крім того майже на 16 млрд. грн. збільшились обсяги кредитування населення в національній валюті. При цьому поліпшується якість кредитних портфелів банків, зменшується прострочена заборгованість за

наданими кредитами. За звітний рік прострочена заборгованість за наданими кредитами зменшилася на 8,5%.

Оскільки надання кредиту пов'язане з великою кількістю ризиків, з настанням яких банк може втратити не тільки дохід, а й видані кошти., то для сталого розвитку банківського сектора економіки необхідна побудова ефективної системи страхового захисту від кредитних ризиків.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження системи страхування кредитних ризиків комерційних банків страховими компаніями в Україні та визначення основних напрямків її поліпшення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Після світової фінансової кризи, послуги вітчизняних банків з надання кредитів поступово збільшуються. Це відбувається за рахунок їх надання суб'єктам господарювання, при цьому частка кредитів, що надаються фізичним особам зменшується. Стрімкий розвиток кредитного ринку в Україні супроводжується ростом неповернення кредитів (простроченої заборгованості), що, у свою чергу, може призвести до масового банкрутства кредитних установ і стагнації всього банківського ринку (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз обсягу наданих та частки простроченої заборгованості за кредитами, наданими банками України за період 2006-2012 рр. (млн. грн.) [1]

Показники	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1. Обсяг наданих кредитів	485368	792244	747348	755030	825320	815327
2. Прострочена заборгованість за кредитами	6 357	18 015	69 935	84 851	79 292	72520
2.1. У % до наданих кредитів	1,31	2,27	9,36	11,24	9,61	8,89
3. Резерв на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями	18 477	44 502	99 238	112 965	118941	-

Найбільш поширеним методом захисту від кредитного ризику в сучасних комерційних банках України є метод самострахування. Проте, застосування цього методу пов'язане із можливістю значних втрат банку, якщо він зосереджує свою діяльність на здійсненні однотипних кредитних операцій, а також при погіршенні фінансового стану позичальників.

Постановою Правління НБУ від 25.01.2012 р. № 23 затверджено Положення “Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями”. Згідно з його вимогами банки за станом на 01.01.2013 р. мають розрахувати та сформувати у повному обсязі резерви для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями. Цей нормативно-правовий акт визначає порядок та методичні підходи до формування банками резервів за всіма активними операціями, зокрема за кредитними операціями. Основна мета нововведень – зменшення частки проблемних активів, які є у портфелях банків [2].

Кредитний ризик властивий операціям НБУ з коштами міжнародних резервів унаслідок розміщення відповідних коштів на кореспондентських рахунках і депозитах в іноземних банках, а також у цінні папери емітентів-нерезидентів, номіновані в іноземній валюті, у цінні папери України і надання кредитів банкам та іншим позичальникам [3].

Виходячи із зарубіжного досвіду, та з огляду на розширення різноманітних банківських операцій (факторинг, лізинг, форфейтинг) ефективним методом управління кредитним ризиком комерційних банків є зовнішнє страхування.

Активне банківське кредитування, яке сприяло збільшенню купівельної спроможності людей, зростанню економіки, формуванню страхової культури й рівня довіри до страхових компаній, дало можливість страховикам упроваджувати перспективні та довгострокові проекти, створювати й реалізовувати досить широку лінійку страхових продуктів, швидко розвиватися в регіональному аспекті, налагодити систему навчання персоналу, сформувати агентську мережу тощо. Розвиток споживчого та іпотечного кредитування українськими банками був одним із факторів, що обумовили динамічний розвиток роздрібного страхування.

Страхування кредитних ризиків є пріоритетним напрямком співробітництва комерційних банків та страхових компаній. Впровадження і застосування даного виду страхування в системі надання банківських послуг має певні переваги та недоліки як для комерційних банків, так і для страхових компаній.

Ризик кредитного договору дещо відрізняється від типових ризиків, які є основою майнового страхування і тому суть страхування кредитів також дещо відрізняється від інших видів страхування і виявляється у двох формах: делькредерна та заставна (гарантійна). Принципова

відмінність між формами організації страхування кредитів полягає у тому, хто виконує роль страхувальника. Зауважимо, що при делькредній формі страхування банк виступає страхувальником, а при заставній — страховим агентом. Спільною рисою двох форм організації страхового захисту банківських кредитів є покриття негативного результату, який банки отримують через неплатоспроможність своїх позичальників [4].

Але варто враховувати, що не кожна страхова компанія готова застрахувати банк на всю суму кредиту, так як страхові компанії не отримують інформації про кредитоспроможність того чи іншого позичальника. У зв'язку з цим банки при видачі значних сум за кредитом зобов'язують своїх клієнтів страхувати заставне майно на випадок його часткового або повного знищення, а також страхувати життя позичальника.

Нині банки більшою мірою надають перевагу заставному страхуванню. Це пов'язано перш за все з тим, що при використанні делькредного страхування банку доводиться залишати частину ризику неповернення кредиту на своєму утриманні відповідно до загальноприйнятих умов договору страхування (тобто застосовується франшиза). Крім того, банк сплачує значні страхові платежі, що знижує прибутковість кредитних операцій.

Залежно від цільового призначення кредиту пропонуються різні страхові послуги. Так, отримання кредиту на купівлю нерухомості може передбачати страхування нерухомості за класичними ризиками майнового страхування, страхування життя і здоров'я позичальника, страхування ризику втрати права власності на майно.

У зв'язку з нестабільністю фінансового ринку дуже небагато страхові компанії беруться за страхування кредитних ризиків банку при кредитуванні споживчих потреб, так як останнім часом зросла кількість випадків неповернення боргу по кредиту. Однак великі страхові компанії як і раніше здійснюють страхування кредитних ризиків і можуть виплатити частину коштів, втрачених банком при настанні страхового випадку. Але все ж таки більш охоче страхові компанії беруться за страхування кредитів для промислових підприємств і представників середнього та великого бізнесу, так як в цих випадках ризики неповернення позики мінімальні за рахунок наявності у компаній достатнього заставного майна, яке здатне покрити більшу частину витрат банку.

Страхування кредитного ризику дозволяє банку позбутися неякісної заборгованості, очистивши баланс і знизивши розмір потрібного резервування під проблемні кредити відповідно до вимог НБУ. У цьому випадку банк страхує свій кредитний портфель (або його частку), що дає йому можливість за умови настання прострочення по кредиту отримати страхову виплату від страхової компанії (як правило, пов'язаної з банком) і, зрештою, списати проблемну заборгованість зі свого балансу. Далі з боржниками працює страхова компанія, яка, згідно з більшістю страхових договорів, може стягнути з позичальника погашену за нього частку кредиту. Такий вид страхування не можна віднести до класичних видів страхового бізнесу, особливо якщо банк страхує не позику конкретного позичальника, а цілий кредитний портфель. Тобто, поки кредитне страхування в Україні є схемним видом бізнесу й займаються ним в основному афілійовані з банками страховики (яких у нашій країні більше половини) [5].

Видаючи кредити, банки обов'язково страхують заставу (окрім побутової техніки), часто — самого позичальника від нещасного випадку або його життя; у випадку іпотеки страхується титул (покриття ризику, пов'язаного з утратою права власності або його обмеженням стосовно володіння майном). Проте не виключено, що в майбутньому до розряду якщо не обов'язкових, то хоч би рекомендаційних увійде страхування позичальників від втрати роботи, що особливо актуально в умовах кризи і зростання безробіття.

Як свідчать дані таблиці 2 кількість страхових випадків за страхуванням кредитів, починаючи з 2008 року, значно зменшилась. При цьому страхові компанії забезпечують рівень покриття на рівні 10-30% від загальної суми страхових платежів.

Таблиця 2

Динаміка основних показників діяльності страхових компаній України зі страхування кредитів (у тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту) за 2007-2012 рр. [6]

Показник	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Валові страхові платежі, тис. грн.	815011,2	1693483,3	1805947,4	510992,8	483414,1	545309,8
Валові страхові виплати, тис. грн.	223440,9	655055,2	362934,6	153154,7	49669,3	163904,9
Рівень виплат, %	27,4	38,7	20,1	30,0	10,3	30,1
Кількість страхових випадків, за якими прийнято рішення	-	66707	25435	4879	5066	3304

про здійснення страхових виплат/відшкодувань						
Максимальна страхова виплата/відшкодування за окремим страховим випадком, тис. грн.	-	10812,0	24090,5	40229,9	2649,4	33334,3

Відмітимо також, що одним з факторів, який стримує розвиток співпраці банків та страхових компаній за страхуванням кредитів є порівняно незначна капіталізація страховиків. У таблиці 3 наведено дані щодо активів та розміру страхових резервів страховиків і для порівняння – обсяги прострочених кредитів.

Таблиця 3

Активи та страхові резерви страхових компаній України за період 2007- 2012 рр. [6]

Найменування показника	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Величина сформованих страхових резервів, млн. грн.	8423,3	10904,1	10141,3	11371,8	11179,3	12 065,1
Загальні активи страховиків, млн. грн.	32213,0	41930,5	41970,1	45234,6	48122,7	56224,7
Статутний капітал страховиків, млн. грн.	10633,6	13206,4	14876,0	14429,2	14091,8	14654,0
Прострочена заборгованість за кредитами	6357	18015	69935	84 851	79292	72520

З даних таблиці 3, можна зробити висновок, що у випадку передачі комерційними банками всієї суми кредитного ризику страховим компаніям, вони будуть не в змозі виконати взяті зобов'язання – прострочена заборгованість за кредитами перевищує загальний розмір страхових резервів страховика приблизно в 7 разів.

Сумнів щодо платоспроможності страховика виникає також через нерозвиненість страхового аудиту, недостатнє висвітлення в економічній пресі балансів, фінансових звітів страхових компаній. З іншого боку, страхові компанії встановлюють досить високі страхові тарифи за видами страхування кредитних ризиків, які не завжди є виправданими. Наприклад, тариф за схемою страхування життя позичальника кредиту становить 1% від суми кредиту (як мінімум), який забезпечує існування як страхової компанії, так і банку. При цьому реальний тариф нижче 0,01%. Тому банки використовують альтернативні страхуванню форми забезпечення кредитів, адже вважають, що не отримають відшкодування від страхової компанії [7].

Також, зважаючи на збитковість страхування кредитних ризиків (співвідношення виплат та платежів) в Україні, страхові компанії здійснюють жорсткий відбір страхувальників. У середньому у страхуванні кредитних ризиків задовольняється лише одне з п'яти звернень, адже проводиться детальний аналіз фінансово-економічних показників діяльності клієнта, його кредитної історії та контрагентів, їх позицій на ринку. Уважно вивчається контракт, коректність та відповідність законодавству його положень (страхова компанія може навіть давати рекомендації клієнту для мінімізації його ризиків).

На наш погляд, в контексті страхування кредитних ризиків для банків проблемою є складність процедури оформлення договору страхування, адже вони мають здійснювати крім звичайної операційної діяльності ще й відповідальну аналітичну роботу з приводу узгодження страхових тарифів і наданні страховику документів для відкриття регресійного позову до боржника [8].

Окрім того, банки, які не страхують кредитний ризик через страховиків, мають захищатися, зокрема встановлення більш високих ставок за кредитами, а це негативно може позначитися на їх конкурентоспроможності.

Слід зазначити, що 12 квітня 2011 року в Антимонопольному комітеті України відбулося підписання Правил співробітництва банків та страховиків, пов'язаного з кредитуванням, між основними учасниками ринків банківських та страхових послуг, які сприятимуть формуванню чесних звичаїв у конкуренції під час здійснення кредитування позичальників та укладання договорів страхування та є вагомою подією на ринках банківських та страхових послуг. Учасниками узгоджених дій строком на 5 років є ПАТ КБ «Приватбанк», ПАТ «АЛЬФА-БАНК»,

НАСК «ОРАНТА», ПАТ «Банк «Фінанси та кредит», ЗАТ «ОТП Банк», ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «Укрсоцбанк», ПАТ «УкрСиббанк», ЗАТ «Страхова компанія Інгосстрах», ПАТ СК «Універсальна», ПАТ «СК «АХА Страхування», ВАТ СК «Дженералі Гарант», ВАТ «Українська пожежно-страхова компанія» та ПрАТ «СК «УНІКА» [9].

Окрім того, з метою зменшення взаємних ризиків банків і страховиків, протидії операціям квазістрахування, а також підвищення рівня ліквідності та платоспроможності фінансових установ доцільно створити в структурі НБУ і Нацфінпослуг інтегровану систему нагляду за діяльністю банків на страховому ринку, яка забезпечувала надійність і ефективність банкострахування, а також активного впровадження в практику страхування іпотечних зобов'язань [10].

Слід зауважити, що в Україні існує також система страхування депозитів, яка покликана вирішити два головних завдання: захистити насамперед дрібних вкладників від фінансових втрат і запобігти масовому вилученню вкладів, коли банк перебуває у тяжкому фінансовому становищі.

Цей вид страхування в Україні здійснюється Фондом гарантування вкладів фізичних осіб. На 01.01.2013 р. кількість банків у фонді нараховувала 174. При цьому фінансові ресурси Фонду станом на 01.01.2013 року становлять 6092,1 млн. грн. (у порівнянні - на 01.01.2009 р. фінансові ресурси Фонду становили 2987,3 млн. грн.). Сума відшкодувань, сплачених Фондом 14930 особам протягом 2012 року, становить 532,1 млн. грн., а протягом січня-червня 2013 року відшкодовано 1139,6 млн. грн. 18 194 особам [11].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Для того, щоб страхування кредитних ризиків комерційних банків страховими компаніями широко застосовувалося у практичній діяльності зокрема необхідно:

- нарощення капіталізації страхових компаній;
- завоювання довіри громадян до страхових компаній;
- покращення прозорості та відкритості страхового ринку, підвищувати обсяги розкриття інформації у звітних даних страховиків;
- перегляд розміру страхових тарифів за деякими видами страхування кредитних ризиків;
- вдосконалення якості страхових та банківських послуг;
- пропонування страховими компаніями своїм клієнтам поряд із класичними послугами з покриття кредитного ризику додаткових: покриття витрат страхувальника на юридичний супровід проблемної заборгованості, страхування торгових кредитів, страхування експортних кредитів тощо;
- побудови ефективної системи оцінки фінансового стану позичальника;
- підвищення ефективності роботи Українського бюро кредитних історій.

Перспективою подальшого розвитку розглянутого в статті питання є вивчення та вдосконалення механізму прийняття кредитного ризику на відповідальність страхової компанії, його оцінка та контроль з боку страховика.

Література

1. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
2. Терещенко О. Оцінка кредитних ризиків: відповідність новацій НБУ міжнародній практиці. // Вісник НБУ. – Вересень, 2012. – С.4-8.
3. Річний звіт НБУ за 2012 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/doccatalog/list?currDir=36453>.
4. Яворська Т.В. Страхові послуги: навч. посіб. /За заг. ред. С.К. Реверчука. – К.: Знання, 2008. – 350с.
5. Косова Т. Д., Деева Н. Е. Корпоративні чинники інтеграції банків і страхових компаній. // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stattionline.org.ua/index.php/ekonom/60/8065-korporativni-chinniki-integraci%D1%97-bankiv-i-straxovix-kompanij.html>
6. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/>
7. Схема страхування життя заемщика (bancassurance). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/scheme-bank>.
8. Самсонова К. В. Страхування кредитних ризиків в Україні. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/samsonova-k-v-strahuvannya-kreditnih-rizikiv-v-ukrayini/>

9. Вступили в силу чесні правила взаємодії між банками та страховиками. / Офіційний веб-сайт Антимонопольного комітету України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua>.
10. Страховики забезпечують 51% сукупних активів банків – ЛСОУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uainsur.com/our-news/20039>.
11. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua>.
 1. Ofitsiyne internet-predstavnytstvo Natsional'noho banku Ukrayiny. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.bank.gov.ua>.
 2. Tereshchenko O. Otsinka kredytnykh ryzykiv: vidpovidnist' novatsiy NBU mizhnarodniy praktytsi. // Visnyk NBU. – Veresen', 2012. – S.4-8.
 3. Richnyy zvit NBU za 2012 rik. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/doccatalog/list?currDir=36453>.
 4. Yavors'ka T.V. Strakhovi posluhy: Navch. posib. /Za zah. red. Reverchuka S.K. – K.:Znannya, 2008. – 350s.
 5. Kosova T. D., Dyeyeva N. E. Korporatyvni chynnyky intehratsiyi bankiv i strakhovykh kompaniy. // Visnyk Donets'koho natsional'noho universytetu ekonomiky i torhivli imeni Mykhayla Tuhan-Baranovs'koho. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.stattionline.org.ua/index.php/ekonom/60/8065-korporativni-chinniki-integraci%D1%97-bankiv-i-straxovix-kompanij.html>
 6. Informatsiya pro stan i rozvytok strakhovoho rynku Ukrayiny. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.dfp.gov.ua/>
 7. Ckhema strakhovanyya zhyzny zaemshchyka (bancassurance). [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://forinsurer.com/scheme-bank>.
 8. Samsonova K. V. Strakhuvannya kredytnykh ryzykiv v Ukrayini. // [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://intkonf.org/samsonova-k-v-strakhuvannya-kreditnih-rizikiv-v-ukrayini/>
 9. Vstupyly v sylu chesni pravyla vzayemodiyi mizh bankamy ta strakhovykamy. / Ofitsiynyy veb-sayt Antymonopol'noho komitetu Ukrayiny [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.amc.gov.ua>.
 10. Strakhovyky zabezpechuyut' 51% sukupnykh aktyviv bankiv – LSOU. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://uainsur.com/our-news/20039>.
 11. Fond harantuvannya vkladiv fizychnykh osib. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.fg.gov.ua>.

Рецензент: Ковальов А.І., д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та управління національним господарством Одеського національного економічного університету.

23.04.2014

УДК 336.76 (477)

Добриніна Людмила

ФОНДОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

У статті досліджено особливості та сучасні тенденції функціонування фондового ринку України, який характеризується постійно зростаючими масштабами, безпрецедентною динамікою, ускладненням структури внаслідок появи нових фінансових інструментів. Виявлено, що фондовий ринок України характеризується низькою капіталізацією та ліквідністю, недостатнім захистом прав інвесторів, відсутністю прозорості, високою волатильністю в порівнянні з розвинутими фондовими ринками. Для вітчизняного фондового ринку є типовими незначна кількість емітентів та вузьке коло фінансових інструментів. Крім того, національному фондовому ринку властиві слабкий зв'язок із фондовими операціями індивідуальних інвесторів, недостатня зацікавленість і відсутність досвіду та механізмів виходу на відкритий ринок капіталів, орієнтація учасників ринку на одержання спекулятивного доходу та слабкий інтерес до довгострокових інвестицій. Тобто, вітчизняний фондовий ринок потребує подальшого реформування та удосконалення механізмів функціонування. Незважаючи на позитивну динаміку функціонування, фондовий ринок як ефективний механізм реалізації інвестиційних програм держави та суб'єктів підприємницької діяльності досі знаходиться на стадії становлення. Водночас, Україна має достатній економічний